

TOEPASSING VAN DE AANBEVELINGEN OP DE HUIDIGE CLB-CONTEXT

Tabel 1: overzicht van onderzoeksonderdelen bij de systematische medische consulten

Klas Leeftijd	1 KO of leeftijdscohort 3-jarigen	1 LJ of leeftijdscohort 6-jarigen	4 LJ of leeftijdscohort 9-jarigen	6 LJ of leeftijdscohort 11-jarigen	3de SO of leeftijdscohort 14-jarigen
Anamnese/ klachten	VPK	VPK	VPK	VPK	VPK
Uitwendig aspect van de ogen		Arts			(VPK)
Gezichtsscherpte of afstand	VPK	VPK	VPK	VPK	(VPK)
Onderzoek van de oogstand					
- Corneareflexbeeldjes	VPK	Arts	-	-	-
- Cover-uncovertest	-	Arts	-	-	-
- Alternierende covertest	-	Arts	-	-	-
Dieptezicht	-	-	-	VPK	-
Kleurzin	-	VPK	(VPK)	-	-

VPK = CLB-verpleegkundige

Arts = CLB-arts

Tussen haakjes vermeld = niet wettelijk verplicht

Aandachtspunten:

- **Het beoordelen van de gezichtsscherpte op afstand en van de corneareflexbeeldjes** zijn medische handelingen die de arts kan **toevertrouwen aan een verpleegkundige** (c-handeling) aan de hand van een voorschrift, en die tot de normale kennis en bekwaamheid van de verpleegkundige in het CLB behoren. De verpleegkundige kan dus, op basis van een voorschrift en een procedure, **zelfstandig beoordelen of een leerling dient verwezen te worden en de verwijfsbrief opstellen.**
- **Registratie van de Kay test in LARS:** sinds begin 2018 kan men kiezen tussen 2 versies van de Kay test, namelijk de **“Kay 4 Symbolen Crowded”** (oude versie) of de **“Kay 5 Symbolen Crowded”** (nieuwe versie). De lijst van mogelijke scores is in beide gevallen identiek.

Tabel 2: aanbevolen testen voor gezichtsscherpte

Klasniveau	1° keuze	2° keuze
1 ^{ste} KLEUTERKLAS of leeftijdscohort 3-jarigen	Kay 3m Crowded Book	LogMAR 3m Crowded Test
1 ^{ste} LEERJAAR LAGER ONDERWIJS of leeftijdscohort 6-jarigen	LogMAR 3m Crowded Test	--
4 ^{de} LEERJAAR LAGER ONDERWIJS of leeftijdscohort 9-jarigen	Snellen letters en/of cijfers op lijn	LogMAR 3m Crowded Test
6 ^{de} LEERJAAR LAGER ONDERWIJS of leeftijdscohort 11-jarigen	Snellen letters en/of cijfers op lijn	LogMAR 3m Crowded Test
3 ^{de} LEERJAAR SECUNDAIR ONDERWIJS of leeftijdscohort 14-jarigen	Snellen letters en/of cijfers op lijn	LogMAR 3m Crowded Test
BUITENGEWOON ONDERWIJS	Test aangepast aan de ontwikkelingsleeftijd van het kind (zie stroomdiagrammen)	

Tabel 3: criteria voor doorverwijzing en selectief onderzoek voor de gezichtsscherpte

Klasniveau	1° keuze	2° keuze
1ste KLEUTERKLAS of leeftijdscategorie 3-jarigen	<u>Kay 3m Crowded Book</u>	<u>LogMAR 3m Crowded Test</u>
Verwijzing	<0,63 of >1 lijn verschil	<0,5 of >1 lijn verschil
Selectief onderzoek (1 tot 3m)	Onbetrouwbaar*	Onbetrouwbaar*
1ste LEERJAAR LAGER ONDERWIJS of leeftijdscategorie 6-jarigen	<u>LogMAR 3m Crowded Test</u>	
Verwijzing	<0,8	--
Selectief onderzoek (1 tot 3m)	Geen antwoord op verwijzing	
4de LEERJAAR LAGER ONDERWIJS of leeftijdscategorie 9-jarigen	<u>Snellen letters en/of cijfers op lijn</u>	<u>LogMAR 3m Crowded Test</u>
Verwijzing	<0,8	<0,8
6de LEERJAAR LAGER ONDERWIJS of leeftijdscategorie 11-jarigen	<u>Snellen letters en/of cijfers op lijn</u>	<u>LogMAR 3m Crowded Test</u>
Verwijzing	<0,8	<0,8
3de LEERJAAR SECUNDAIR ONDERWIJS of leeftijdscategorie 14-jarigen	<u>Snellen letters en/of cijfers op lijn</u>	<u>LogMAR 3m Crowded Test</u>
Verwijzing	<0,8	<0,8
BUITENGEWOON ONDERWIJS	Test aangepast aan de ontwikkelingsleeftijd van het kind (zie stroomdiagrammen)	

* Bij een tweede onbetrouwbare afname is verwijzing nodig

Tabel 4: Uitvoering en nazorg van de test voor gezichtsscherpte

	Uitvoering van de test	Nazorg
GEEN GEKENDE OOGAFWIJ KING	Twee ogen afzonderlijk testen	- Resultaat aan de ouders meedelen - Verwijzing indien score voldoet aan verwijscriteria
GEKENDE OOGAFWIJ KING		
Kind met bril	Uitsluitend 2 ogen samen mét bril testen	- Resultaat aan de ouders meedelen. - In ieder geval opvolging door oogarts aanraden - Verwijzing bij niet adequate opvolging of bij verergering van het visueel probleem.
Kind met afgeplakt oogje	Uitsluitend het niet afgeplakte oogje testen Pleister niet verwijderen	- Resultaat aan de ouders meedelen - In ieder geval opvolging door oogarts aanraden - Verwijzing bij niet adequate opvolging
Geen behandeling	Twee ogen afzonderlijk testen	- Resultaat aan de ouders meedelen - Verwijzing bij verergering van het visueel probleem - Verwijzing bij probleem i.v.m. therapietrouw (vooral bij amblyope kinderen jonger dan 10 jaar)

Aandachtspunt: De nazorg n.a.v. het visus- en oogstandonderzoek in de eerste kleuterklas verdient extra aandacht. Gezien een laattijdige diagnose van amblyopie de kans op succes van de behandeling in het gedrang brengt, is het erg belangrijk om bij eerste kleuters afwijkende en onbetrouwbare resultaten **zo sluitend mogelijk op te volgen**:

- **Bij doorverwijzing:** na 3 maand nakijken of een antwoord van de oogarts werd ontvangen. Zo niet, neemt de verpleegkundige - eventueel na een rappel - contact op met de ouder(s) om samen te zoeken wat nodig is om tot een geslaagde verwijzing te komen. Geeft de ouder aan het resultaat van de eerdere test niet te betrouwen, dan kan een nieuwe testafname aangeboden worden.
- **Bij onbetrouwbaar resultaat** wordt een selectief onderzoek na 1 à 3 maand gepland. Bij een tweede onbetrouwbaar resultaat wordt het kind naar de oogarts doorverwezen (met opvolging zoals hierboven beschreven).

Tabel 5: Onderzoek van de oogstand: interpretatie van resultaten voor elk onderzoeksonderdeel

Onderzoeksonderdeel	Afwijkende test	Opgespoorde oogafwijkingen
Corneareflexbeeldjes	Asymmetrisch	→ Manifest macrostrabisme (hoek > 5°)
Cover-uncovertest	Instelbeweging	→ Bij symmetrische corneareflexbeeldjes = Manifest microstrabisme (hoek < 5°) → Bij asymmetrische corneareflexbeeldjes = Manifest macrostrabisme
	Niet opnemen van de fixatie door één oog	→ Amblyopie (of andere ernstige oogafwijking)
Alternerende covertest	Herstelbeweging	→ Bij normale corneareflexbeeldjes en cover-uncovertest = Latent strabisme → Bij afwijkende corneareflexbeeldjes en/of cover-uncovertest = Manifest strabisme

Aandachtspunt: Het uitvoeren van een **uitgebreid oogstandonderzoek** (corneareflexbeeldjes, cover-uncovertest en alternerende covertest) en de interpretatie ervan is een **medische handeling die door de arts** dient uitgevoerd te worden.

Tabel 6: aanbevolen test voor dieptezicht

Klasniveau	1° keuze	2° keuze
6 ^{de} LEERJAAR LAGER ONDERWIJS of leeftijdscohort 11-jarigen	TNO-test Platen V, VI (en VII indien beschikbaar)	

Aandachtspunt: de nieuwe versie van TNO-test (zonder plaat VII).

Wie recent een nieuwe TNO-test aanschafte, heeft het waarschijnlijk al opgemerkt: de nieuwe testversie op de markt werd ingekort en bevat geen plaat VII meer (dit blijktbaar om financiële redenen). **Voor het CLB betekent dit dat men zich zal moeten beperken tot de afname van de platen V en VI, met als best mogelijk resultaat een normaal stereozicht (60 boogsec).** Centra die nog over een oudere versie van de TNO-test beschikken, kunnen deze uiteraard verder gebruiken (meting tot 15 boogsec mogelijk, t.t.z. uitstekend stereozicht). Vanaf september 2018 zal men in LARS de gebruikte testversie moeten aanduiden: hetzij "TNO-test (platen 5, 6 en 7)" hetzij "TNO-test (platen 5 en 6)". Bij deze laatste (nieuwe versie) zal er geen mogelijkheid zijn om 30 of 15 boogsec als resultaat aan te duiden.

Tabel 7: Kwantitatieve bepaling van het binoculair stereozicht met de TNO-test

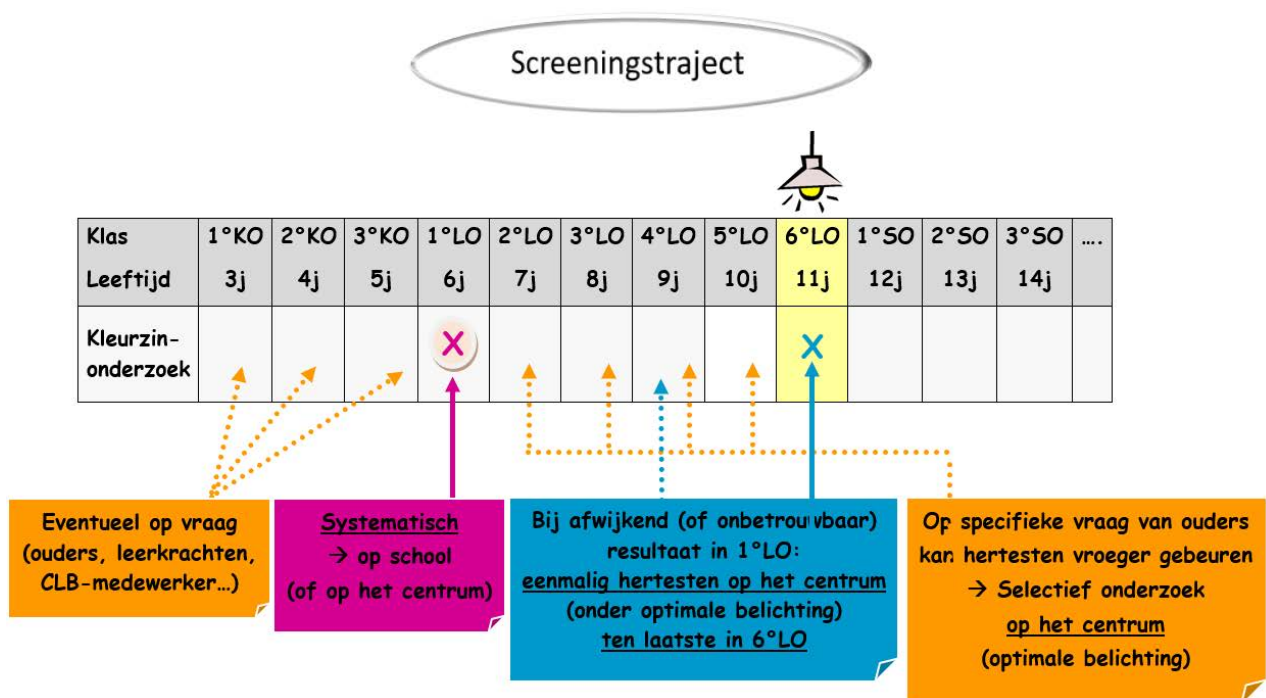
Foutloos afgenomen platen	Kwantitatieve bepaling	Interpretatie van de resultaten
Tot en met plaat V		
2 bovenste schijven	480 boogsec	→ Afwijkend binoculair stereozicht (afwezig of zeer zwak)
2 onderste schijven	240 boogsec	→ Afwijkend binoculair stereozicht (zeer zwak)
Tot en met plaat VI		
2 bovenste schijven	120 boogsec	→ Afwijkend binoculair stereozicht (zwak)
2 onderste schijven	60 boogsec	→ <u>Normaal binoculair stereozicht</u>
Tot en met plaat VII		
2 bovenste schijven	30 boogsec	→ Zeer goed binoculair stereozicht
2 onderste schijven	15 boogsec	→ Uitstekend binoculair stereozicht

Verwijs criterium nav TNO-testafname in het 6° leerjaar = Een afwijkend resultaat (namelijk groter dan 60 boogsec) bij een leerling zonder gekende oogafwijking.

Alle leerlingen met een gekende oogafwijking – nu of ooit in het verleden – komen niet in aanmerking om verwezen te worden, zelfs als de visuswaarden zich intussen hebben genormaliseerd. Het is immers zo dat kinderen met microstrabisme of kinderen die een succesvolle behandeling voor amblyopie ondergingen, vaak een licht afwijkend binoculair stereozicht op oudere leeftijd zullen blijven vertonen. Voor dit soort afwijkingen hoeven zij echter geen bijkomend gespecialiseerd onderzoek meer te ondergaan.

Tabel 8: aanbevolen test voor kleurzinonderzoek

Klasniveau	1° keuze	2° keuze
1 ^{ste} LEERJAAR LAGER ONDERWIJS of leeftijdscategorie 6-jarigen	Ishihara Selectie van 6-cijferplaten	

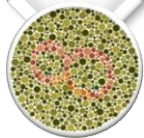

6-platenselectie

Juist
Typische Fout

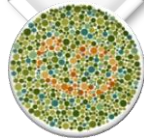
(12)

8 → 3, -

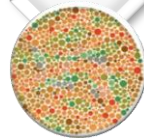
5 → 2, -

6 → -

5 → -

- → 5

Interpretatie & Nazorg

Ishihara - 6 cijferplaten - Eerste leerjaar *

* Bij onbetrouwbaar resultaat (vb. fout op demonstratieplaat):

Ishihara-test bij een volgend CLB-consult herhalen

Foutloos

Geen typische fout

Één typische fout

Twee typische fouten

Meer dan twee typische fouten

Normaal kleurenzicht

Twijfelachtig

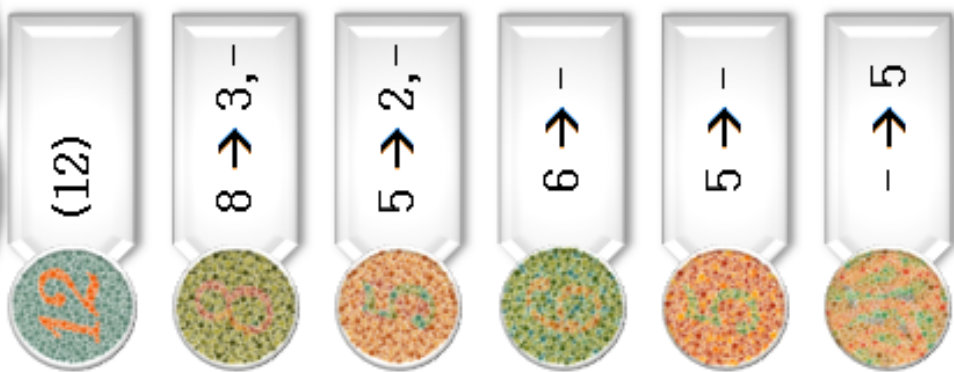
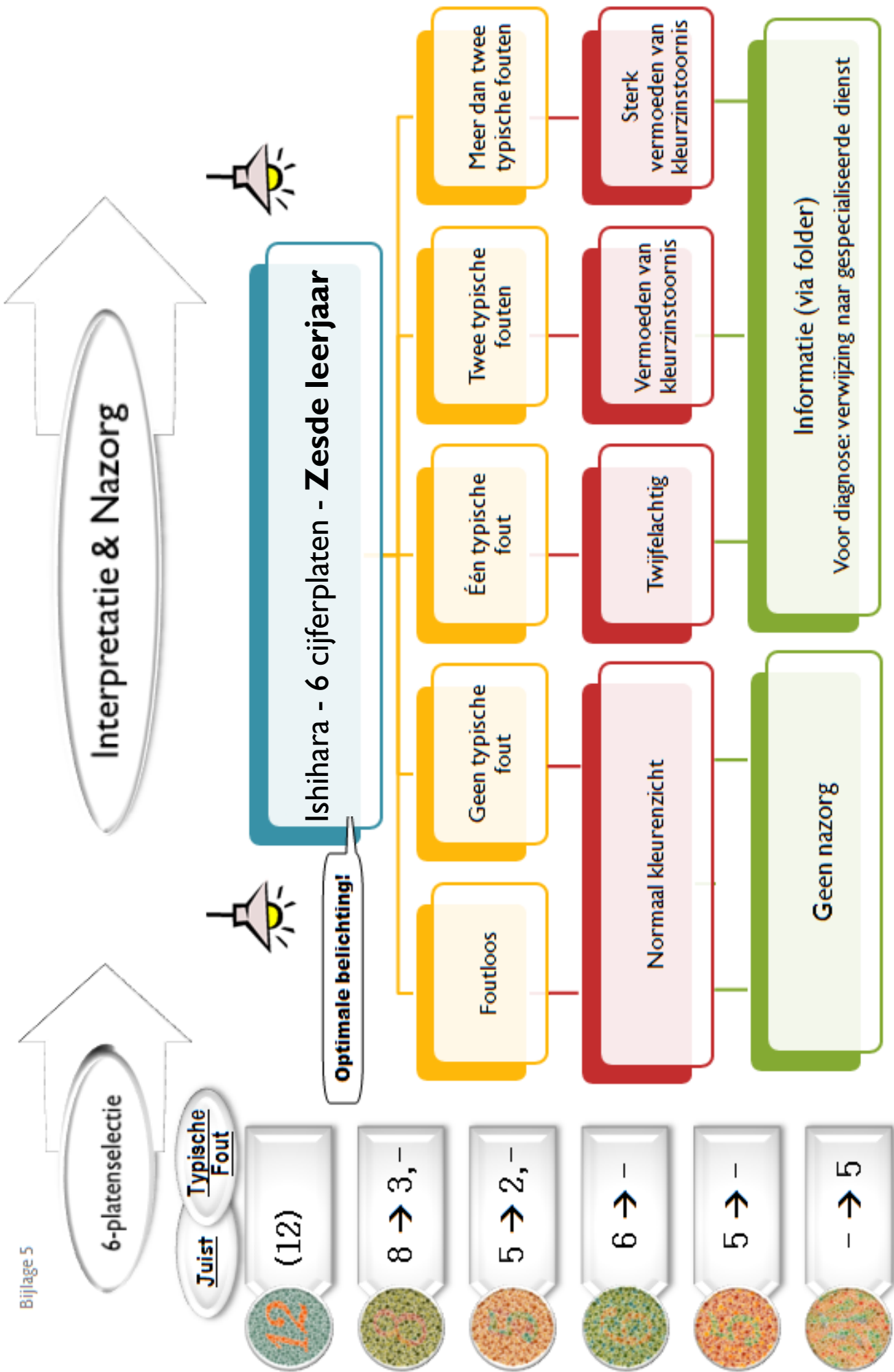
Vermoeden van kleurzinstoornis

Sterk vermoeden van kleurzinstoornis

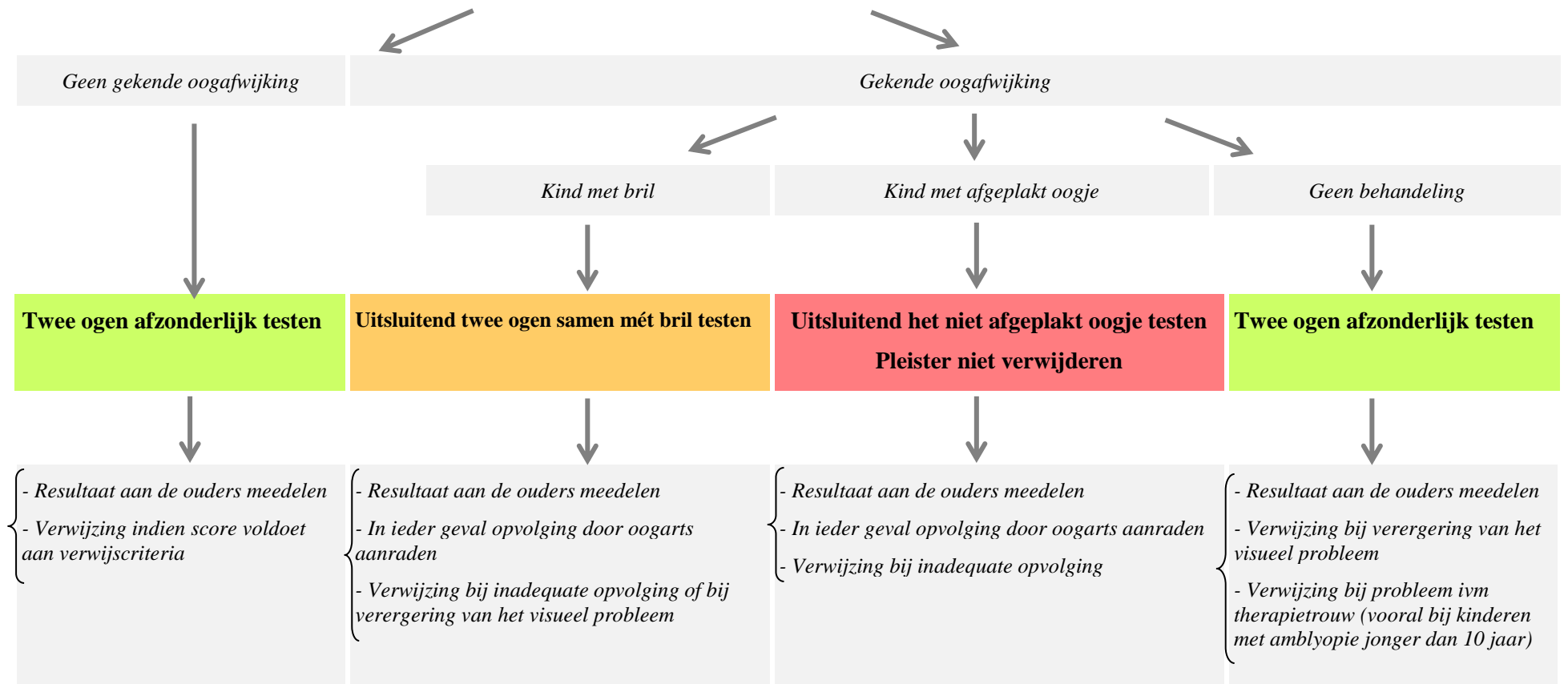
Geen nazorg

Informatie (via folder)

Verkorte Ishihara-test herhalen in 6° leerjaar

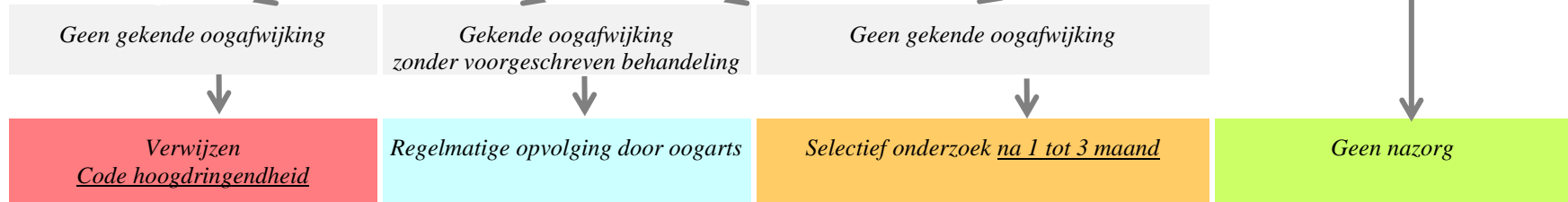

HET TESTEN VAN DE GEZICHTSSCHERPTE

EERSTE KLEUTERKLAS (OF KINDEREN VAN 3 JAAR)

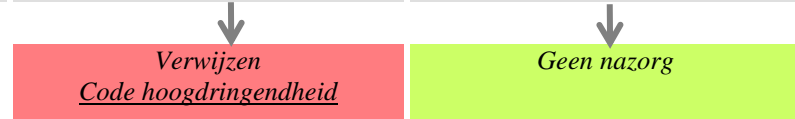
Kay 3m Crowded Book = 1° keuze	<ul style="list-style-type: none"> Visus slechtste oog < 0,63 of Visusverschil van meer dan één lijn tussen beide ogen 	<ul style="list-style-type: none"> Onbetrouwbaar 	<ul style="list-style-type: none"> Visus slechtste oog ≥ 0,63 én Geen visusverschil > één lijn
LogMAR 3m Crowded = 2° keuze	<ul style="list-style-type: none"> Visus slechtste oog < 0,5 of Visusverschil van meer dan één lijn tussen beide ogen 	<ul style="list-style-type: none"> Onbetrouwbaar (eventueel Kay 3m Crowded Book proberen af te nemen) 	<ul style="list-style-type: none"> Visus slechtste oog ≥ 0,5 én Geen visusverschil > één lijn

Indien geen antwoord na 3 maand (eventueel na rappel):
Selectief onderzoek

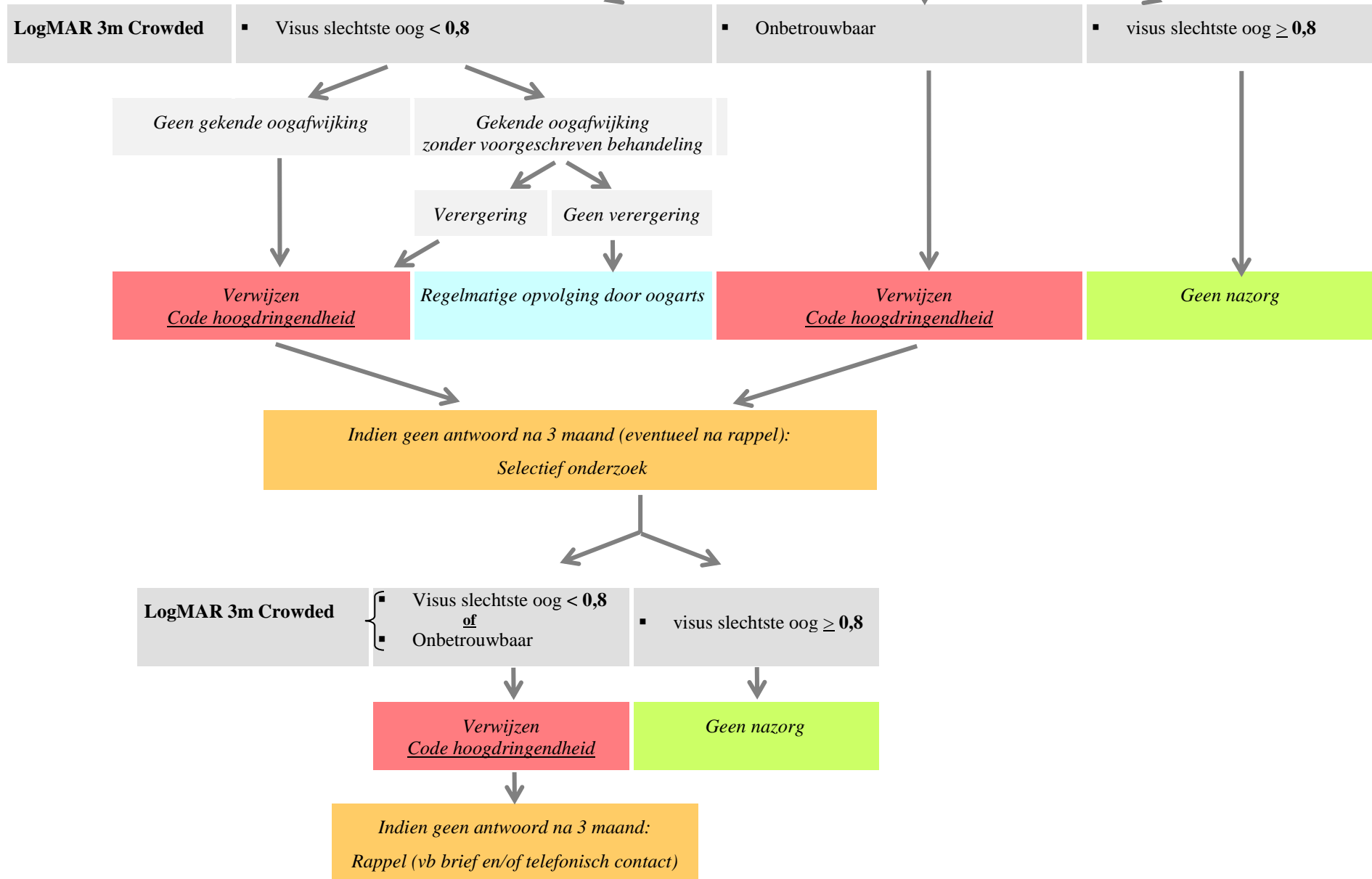
Afwijkende en onbetrouwbare resultaten
zo sluitend mogelijk opvolgen!
Zo nodig neem contact met de ouder(s) op
om samen te zoeken wat nodig is om tot
een **geslaagde verwijzing** te komen!

Kay 3m Crowded Book = 1° keuze	<ul style="list-style-type: none"> Visus slechtste oog < 0,63 of Visusverschil van meer dan één lijn tussen beide ogen of Onbetrouwbaar 	<ul style="list-style-type: none"> Visus slechtste oog ≥ 0,63 én Geen visusverschil van meer dan één lijn tussen beide ogen
LogMAR 3m Crowded = 2° keuze	<ul style="list-style-type: none"> Visus slechtste oog < 0,5 of Visusverschil van meer dan één lijn tussen beide ogen of Onbetrouwbaar 	<ul style="list-style-type: none"> visus slechtste oog ≥ 0,5 én Geen visusverschil van meer dan één lijn tussen beide ogen

Indien geen antwoord na 3 maand:
Rappel (vb brief en/of telefonisch contact)

EERSTE JAAR LAGER ONDERWIJS (OF KINDEREN VAN 6 JAAR)

VANAF VIERDE JAAR LAGER ONDERWIJS (OF VANAF 9 JAAR)

**Snellen letters/cijfers op lijn
of
LogMAR 3m Crowded**

▪ Visus slechtste oog < 0,8

▪ visus slechtste oog ≥ 0,8

Geen gekende oogafwijking

Gekende oogafwijking zonder voorgeschreven behandeling

Verergering

Geen verergering

Verwijzen

Regelmatige opvolging door oogarts

Geen nazorg

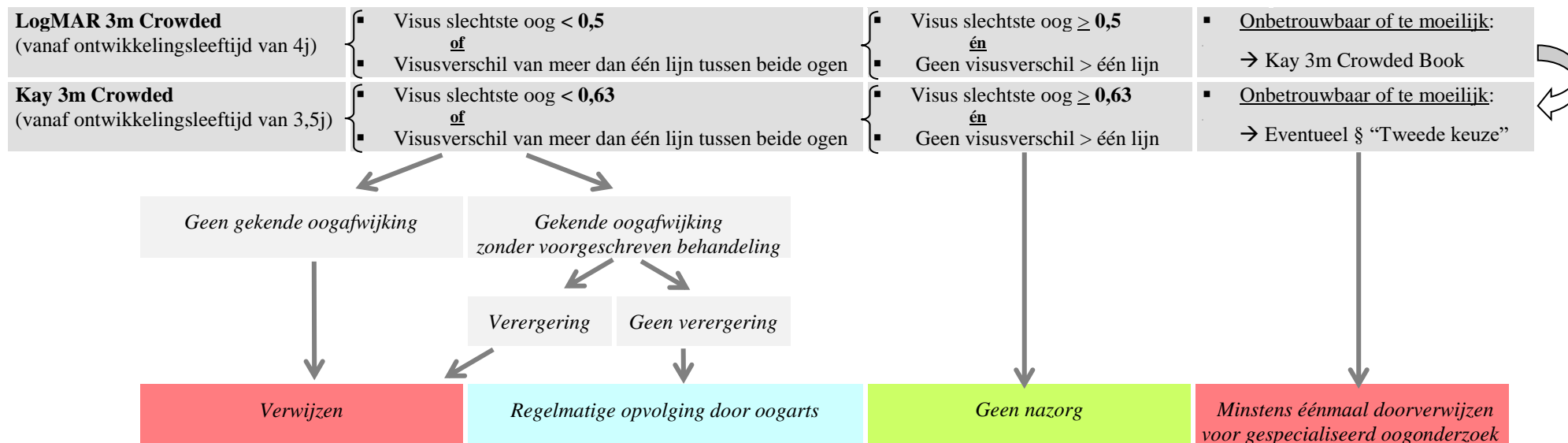
*Indien geen antwoord na 3 tot 6 maand:
Rappel (vb brief en/of telefonisch contact)*

*Indien geen adequate opvolging:
Verwijzen*

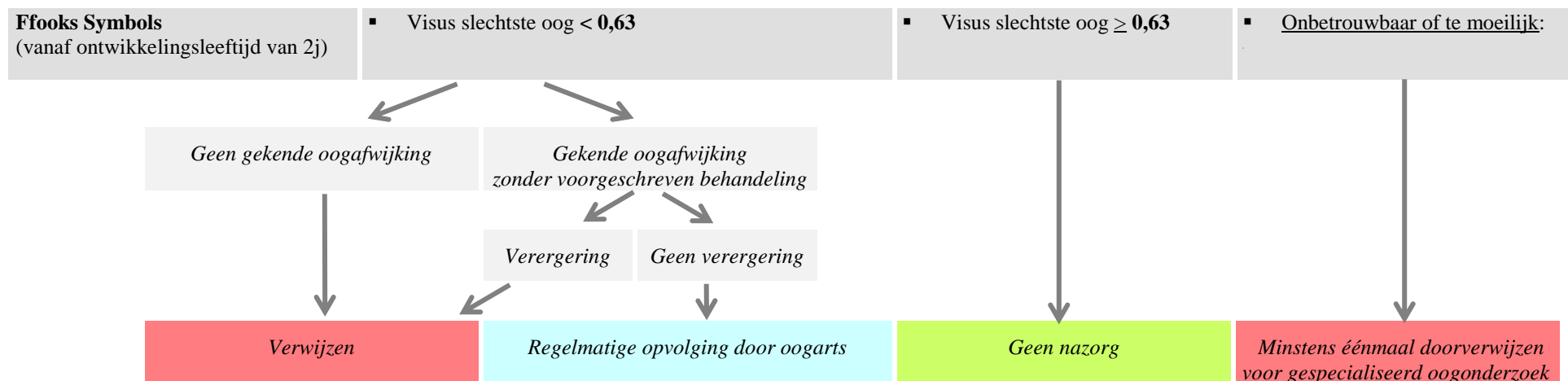
*Indien geen antwoord na 3 maand:
Rappel (vb brief en/of telefonisch contact)*

BUITENGEWOON ONDERWIJS - KINDEREN JONGER DAN 4 j (kalenderleeftijd)

Eerste keuze = één van de tests aanbevolen in het gewoon onderwijs (→ Test aangepast aan de ontwikkelingsleeftijd van het kind)

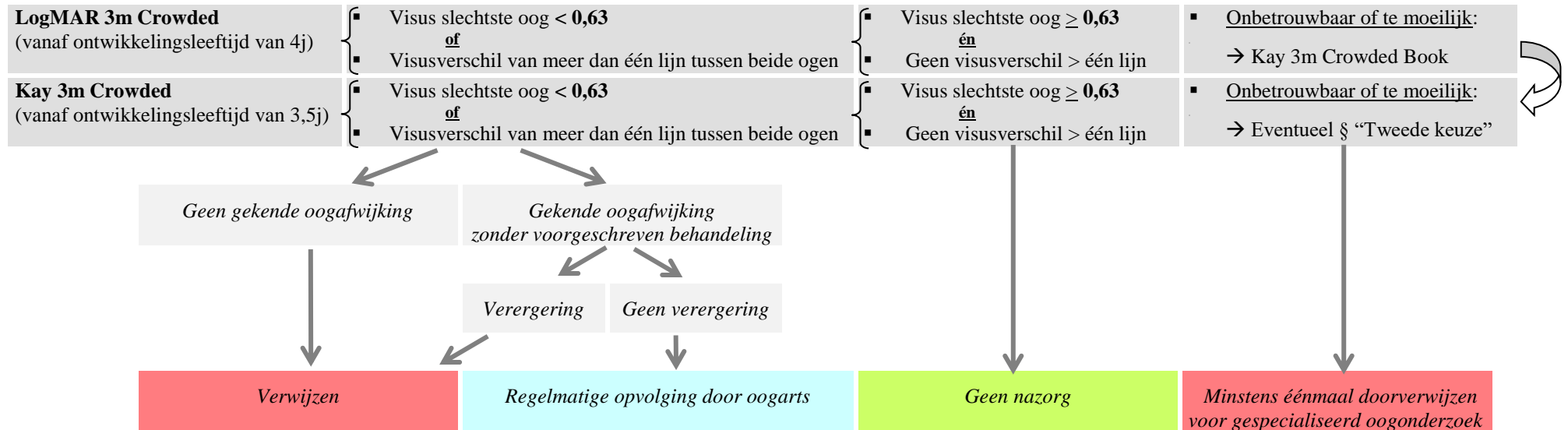

Tweede keuze = Ffooks symbols Test op 6m (of 3m indien niet anders mogelijk)

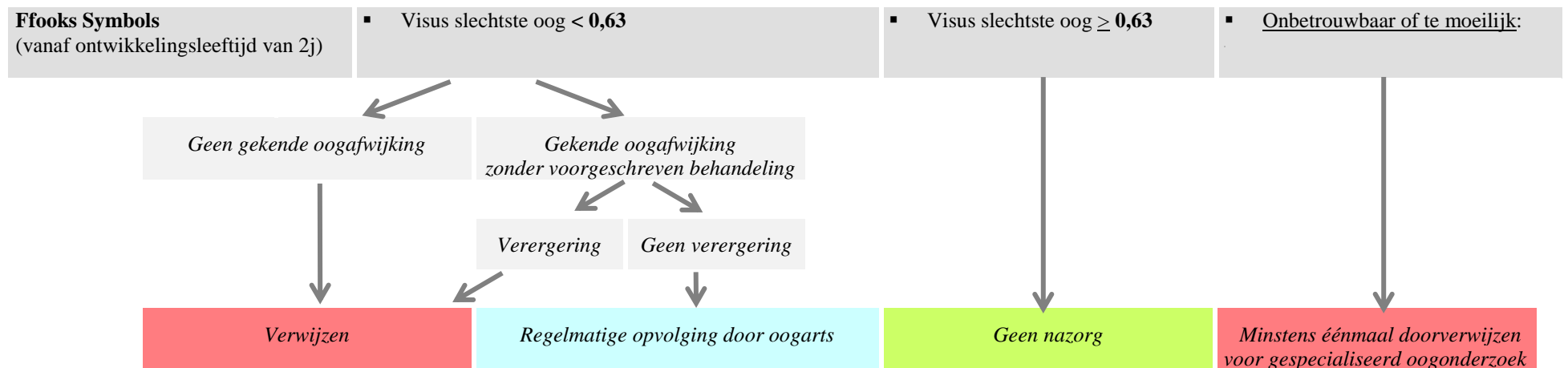

BUITENGEWOON ONDERWIJS - KINDEREN TUSSEN 4 j en 8 j (kalenderleeftijd)

Eerste keuze = één van de tests aanbevolen in het gewoon onderwijs (→ Test aangepast aan de ontwikkelingsleeftijd van het kind)

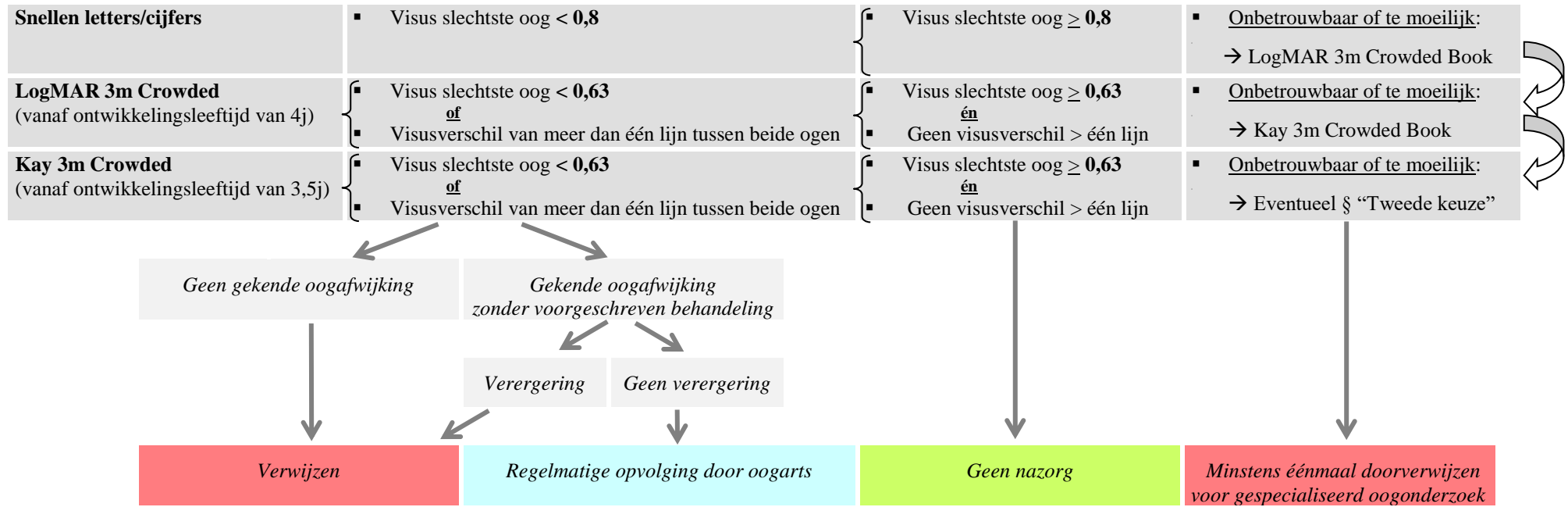

Tweede keuze = Ffooks symbols Test op 6m (of 3m indien niet anders mogelijk)

BUITENGEWOON ONDERWIJS - KINDEREN OUDER DAN 8j (kalenderleeftijd)

Eerste keuze = één van de tests aanbevolen in het gewoon onderwijs (→ Test aangepast aan de ontwikkelingsleeftijd van het kind)

Tweede keuze = Ffooks symbols Test op 6m (of 3m indien niet anders mogelijk)

